

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

איזה בגדים חייבים בציצית

(כ"ו ב') תני דבי רבי ישמעאל: הואיל ונאמרו בגדים בתורה סתם, ופרט לך הכתוב באחד מהן צמר ופשתים, מה להלן צמר ופשתים, אף כל צמר ופשתים.

(כ"ז ב') רב נחמן בר יצחק אמר: "אף כל", לאתווי ציצית (דלא מחייבי בציצית אלא בגדי צמר ופשתים).

(ומקשה) ציצית, בהדיא כתיב: "לא תלבש שעטנז צמר ופשתים (יחזקו)", וכתוב "גדלים תעשה לך (על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה)".

(ומתרץ) סלקא דעתך אמינא כדרבא², דרבא רמי: כתיב³ "הכנף", מין כנף, וכתוב "צמר ופשתים יחזקו". הא כיצד? צמר ופשתים פוטרין בין במינן בין שלא במינן; שאר מינין, במינן - פוטרין, שלא במינן אין פוטרין. סלקא דעתך כדרבא, קא משמע לן.

אמר רב אחא בריה דרבא לרב אשי: לתנא דבי רבי ישמעאל, מאי שנא לענין טומאה דמרבי שאר בגדים, דכתיב⁴ "או בגד" הכא נמי לימא: לרבות שאר בגדים מ"אשר תכסה בה"?

ההוא לאתווי כסות סומא הוא דאתא, דתניא: "וראייתם אתו" - פרט לכסות לילה. אתה אומר פרט לכסות לילה, או אינו אלא פרט לכסות סומא? כשהוא אומר "אשר תכסה בה" - הרי כסות סומא אמור. הא מה אני מקיים "וראייתם אתו"? פרט לכסות לילה.

שיטות הראשונים

חייב טלית משאר מינים, שאינם צמר ופשתים, בציצית: רי"ף ורמב"ם ועוד, פסקו דטלית של שאר מינים אינם חייבין בציצית אלא מדרבנן. ורק צמר ופשתים חייבים מהתורה. ותוספות כתבו שרש"י ורבינו תם פסקו שאף שאר מינים חייבים מהתורה. וכן כתב המרדכי בשם ר"י, וכן פסקו סמ"ג ורא"ש ועוד. והשו"ע פסק כרי"ף ורמב"ם. והרמ"א פסק כרא"ש וסיעתו.

1. דברים, פר' כי תצא, כב, יא-יב.
2. כלומר סלקא דעתך אמינא דלא דרשינן הני סמוכין לענין טלית, למימר דטלית צמר ופשתים תעשה ציצית, ולא לשאר טלית, אלא לענין ציצית תדרשיה, גדילים תעשה לך מצמר ופשתים, ולא משאר מינין, כדדריש ליה רבא. רש"י.
3. במדבר, פר' שלח, טו, לח. "ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת"
4. בפרשת שרצים, ויקרא, פר' שמיני, יא, לב.
5. עיקר הסוגיא (בפיסקה זו והבאה) נדון במסכת מנחות, וכאן הוזכר באופן חלקי ובקצרה.
6. או"ח ט, א. ב'מעשה רב' (אות יז) כתב שהגר"א נהג ללכת בטלית קטן של שאר מינים. וכן נהג החזו"א (שונה הלכות). והמשנ"ב כתב (ס"ק ה) שירא שמים יחמיר על עצמו לחוש לדעה הראשונה, ויעשה טלית של צמר כדי שיתחייב בציצית מן התורה לכו"ע. ושנכון שיעשה בין הט"ג ובין הט"ק של צמר. מקורות - רי"ף (מנחות, הל' ציצית יד א). רמב"ם (ה' ציצית ג, ב). תוספות (ד"ה ור' נחמן). מרדכי (הלכות קטנות, מנחות, פרק התכלת, ס' תתקמא). סמ"ג (עשין כו). רא"ש (הלכות קטנות, מנחות, הל' ציצית, ס' יח).
7. ובדרכי משה כתב בשם הגהות מיימונית (הל' ציצית ג, ב אות א) דירא שמים יעשה טלית של צמר, כדי לאפקועיה נפשיה מפלוגתא. וכן כתב האגור (ס' ט) בשם מהר"י מולין. וסיים דרכי משה, ולא ראיתי נזהרין בזה.

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

פרט לכסות לילה: דעת הרא"ש, שאינו ממעט אלא כסות המיוחד ללילה (ופטור אפילו לובשו ביום). אבל כסות המיוחד ליום, חייב אף בלילה. וכן דעת ריצב"א, עיטור, מרדכי ועוד. ומדברי הרמב"ם נראה⁸, דאזלינן בתר הזמן; ביום חייב אף כסות לילה, ובלילה פטור אף כסות יום. וכן דעת הרוקח, ריטב"א בשם הגאונים, ועוד. והשו"ע⁹ הביא שתי הדעות.

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות ציצית, סימן ט)

א. אין חֵיב בְּצִיצִית מִן הַתּוֹרָה אֶלָּא בְּגָד פְּשָׁתִים או שֶׁל צֶמֶר וְחָלִים, אֲבָל בְּגָדֵי שְׂאֵר מִיָּנִים אֵין חֵיבִים בְּצִיצִית אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן. (ויש אומרים דְּכֻלְהוּ חֵיבִים מִדְּאֻרֵי תָא וְהָכִי הִלְכָתָא) (תוספות דף ל"ט וְהָרָא"ש ס"ג וּמְרַדְכִי).

(או"ח, הלכות ציצית, סימן יז)

א. אף על גב דְּכֻתֵיב וְרָאִיתֶם אוֹתוֹ, סוּמָא חֵיב בְּצִיצִית מִפְּנֵי שְׁנִיתְרַבָּה מֵאֲשֶׁר תִּכְסֶּה בָּהּ, וּקְרָא דְּוִרְאִיתֶם אוֹתוֹ אֵינְצִטְרִיךְ לְמַעַט כָּסוֹת לֵילָה.

(או"ח, הלכות ציצית, סימן יח)

א. לֵילָה לֹא זָמַן צִיצִית, הוּא דְאִמְעִיט מְוִרְאִיתֶם אוֹתוֹ. לְהִרְמַבְ"ם כָּל מָה שְׁלֹבֵשׁ בְּלֵילָה פְּטוֹר אֶפְלוּ הוּא מְיַחֵד לְיוֹם, וּמָה שְׁלֹבֵשׁ בְּיוֹם חֵיב, אֶפְלוּ מְיַחֵד לְלֵילָה. וְלְהָרָא"ש כָּסוֹת הַמְיַחֵד לְלֵילָה פְּטוֹר, אֶפְלוּ לֹבְשׁוֹ בְּיוֹם. וְכָסוֹת הַמְיַחֵד לְיוֹם אוֹ לְיוֹם וְלֵילָה חֵיב, אֶפְלוּ לֹבְשׁוֹ בְּלֵילָה.

הגה: וּסְפֵק בְּרְכוּת לְהַקֵּל, עַל כֵּן אֵין לְבַרְךְ עֲלֵיו אֶלָּא כְּשֶׁלֹּבְשׁוֹ בְּיוֹם וְהוּא מְיַחֵד גַּם כֵּן לְיוֹם (הַגְהוֹת מִזְמוֹנִי) וְאַחַר תְּפִלַּת עֲרֵבִית אֵף עַל פִּי שְׁעָדִין יוֹם הוּא אֵין לְבַרְךְ עֲלֵיו (פְּסָקִי מֵהָרָא"ש ס' קכ"א). וְבִלְיַל יוֹם כְּפֹר יִתְעַטֵּף בְּעוֹד יוֹם וְיִבְרַךְ עֲלֵיו (תְּשַׁבְ"ץ).

פתילה מהיוצא מן העץ

(כ"ז ב') **משנה:** כל היוצא מן העץ, אין מדליקין בו (לעשות פתילה מקנבוס, ומצמר גפן), אלא (=חוץ מ) פשתן. וכל היוצא מן העץ אינו מטמא טומאת אוהלים¹⁰, אלא פשתן (שאף אוהל טמא¹¹).

שיטות הראשונים

פתילה מקנבוס וצמר גפן: דעת רש"י ומהר"ם שאין מדליקין בהם. ודעת רבינו תם ור"י דודאי מותר להדליק בקנבוס וצמר גפן, דאינם יוצאים מן העץ אלא זרע הוא. וכן התירו הגאונים. וכן כתב הרמב"ם שעושים מצמר

8. כן כתב הב"י.

9. או"ח יח,א. ובב"י כתב, דלענין הלכה נקטינן כרמב"ם, דרב מובהק הוא, ועוד, דספק ברכות להקל. ובדרכי משה הסכים רק לטעם האחרון, דגם החולקים חכמים גדולים ומובהקים הם, והם הרבים. גם הרא"ש שהוא בתראי הסכים לדבריהם. ולכן, אין לברך ביום אכסות המיוחד ללילה, ושלא כדברי הרמב"ם.

10. אם עשה מהן אהל והמת תחתיו, הוי כשאר בית, ואין צריך להטביל האהל עצמו, דלא קיבל טומאה אלא כלים שתחתיו. רש"י.

11. כדכתיב 'וזהה על האהל'. ובגמרא יליף דבפשתן משתעי קרא. רש"י.

נתיבי הלכה - הדף היומי

השתלשלות ההלכה מהדף
עד השולחן ערוך

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

גפן פתילה, שהוא דְּבַר שְׁהָאוֹר נְתִילִית בּוֹ, ואינו דְּבַר שְׁהָאוֹר מְסַכְסַכֶּת בּוֹ. וכן פסק השו"ע¹².

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות שבת, סימן רסד)

א. אין עוֹשִׂין פְּתִילָה לְגַר שֶׁל שַׁבָּת, בֵּין גַּר שֶׁעַל הַשְּׁלֶחַן בֵּין כָּל גַּר שֶׁמְדַלֵּיק בְּבֵית, מְדַבֵּר שְׁהָאוֹר אִינוֹ נֶאֱחָז בּוֹ אֶלָּא נֶסְרָךְ סְבִיבֵיו וְהַשְּׁלֶחֶת קוֹפְצַת כְּגוֹן: צֶמֶר וְשֶׁעַר וְכִיּוֹצֵא בָהֶם, אֶלָּא מְדַבֵּר שְׁהָאוֹר נְתִילָה בּוֹ, כְּגוֹן: פְּשֵׁתָה נְפוּצָה וּבְגָד שֵׁשׁ וְצֶמֶר גָּפֹן וְקַנְבוֹס וְכִיּוֹצֵא בָהֶן.

12. או"ח רסד, א. מקורות - ר"ת ור"י (הו"ד בתוספות, ד"ה כל). רמב"ם (הל' שבת ה,ה). גאונים (הו"ד בספר העיתים וברבינו ירוחם). העיתים (סי' יב). רבינו ירוחם (נתיב יב, ח"ב). וראה עוד דיון בזה בהרחבה, בשיבולי הלקט (סי' סב). מהר"ם (פסקים סי' עא; הו"ד בהגהות מיימוניות). הגמ"י (הל' שבת ה,ה אות ו).